

ISSN 2220-7929

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ВІСНИК

Харківського національного університету
імені В. Н. Каразіна

Серія «ІСТОРІЯ»
Випуск 53

Заснована 1964 року

Харків 2017

У "Віснику" відображено актуальні проблеми історії України, стародавньої та середньовічної історії, археології, нової та новітньої історії, історіографії та джерелознавства.

Для наукових працівників, фахівців, викладачів вищих навчальних закладів, аспірантів, студентів.

Вісник є фаховим виданням у галузі історичних наук (наказ МОН України №528 від 12.05.2015 (зі змінами 21.12.15 №1328).

Затверджено до друку рішенням Вченої ради Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна (протокол № 18 від 22.12. 2017 р.)

Редакційна колегія:

Відповідальний редактор - д-р іст. наук, професор С. І. Посохов (ХНУ імені В. Н. Каразіна)

Відповідальний редактор випуску – канд. іст. наук, доцент С. Д. Литюченко (ХНУ імені В. Н. Каразіна)

Калініченко В. В., д-р іст. наук, професор (ХНУ імені В. Н. Каразіна)

Наумов С. О., д-р іст. наук, професор (ХНУ імені В. Н. Каразіна)

Сергеев І. П., д-р іст. наук, професор (ХНУ імені В. Н. Каразіна)

Сорочан С. Б., д-р іст. наук, професор (ХНУ імені В. Н. Каразіна)

Станчев М. Г., д-р іст. наук, професор (ХНУ імені В. Н. Каразіна)

Чувпило О. О., д-р іст. наук, професор (ХНУ імені В. Н. Каразіна)

Астахова К. В., д-р іст. наук, професор (Харківський гуманітарний університет «Народна українська академія»)

Греченко В. А., д-р іст. наук, професор (Харківський національний університет внутрішніх справ)

Потрашков С. В., д-р іст. наук, професор (Харківська державна академія культури)

Сенін О. С., д-р іст. наук, професор (Російський державний гуманітарний університет)

Тодев І., д-р іст. наук, професор (Болгарська академія наук)

Явор Г., д-р іст. наук, професор (університет Марії Кюрі-Склодовської, Польща)

Буйнов Ю. В., канд. іст. наук, доцент (ХНУ імені В. Н. Каразіна)

Духопельников В. М., канд. іст. наук, професор (ХНУ імені В. Н. Каразіна)

Іващенко В. Ю., канд. іст. наук, доцент (ХНУ імені В. Н. Каразіна)

Куделко С. М., канд. іст. наук, професор (ХНУ імені В. Н. Каразіна)

Любавський Р. Г. канд. іст. наук, доцент, відповід. секретар (ХНУ імені В. Н. Каразіна)

Пугач Є. П., канд. іст. наук, професор (ХНУ імені В. Н. Каразіна)

Куліков В. О., канд. іст. наук, доцент (ХНУ імені В. Н. Каразіна)

Шатохін І. Т., канд. іст. наук, професор (Белгородський державний національний дослідницький університет)

Адреса редакційної колегії:

Україна, 61022 Харків, майдан Свободи, 4, Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, історичний факультет. Тел.: (057) 707-56-68; факс: (057) 702-03-79
E-mail: istvestnik@gmail.com; сайт: <http://history.karazin.ua>

Статті пройшли внутрішнє та зовнішнє рецензування
Свідectво про державну реєстрацію КВ № 21577-11477Р від 18.08.2015.

ЗМІСТ

АРХЕОЛОГІЯ

- Буйнов Ю. В.** Памятники с керамикой позднеосницкого типа в верховьях Северского Донца. 6

ІСТОРІЯ СТАРОДАВНЬОГО СВІТУ ТА СЕРЕДНІХ ВІКІВ

- Бардола К. Ю.** Этапы переговоров о династическом союзе в практике византийской дипломатии 17

- Домановський А. М.** «Хліб для папи»: щодо соціальної специфіки торгівлі продовольством у провінційному візантійському місті доби «темних віків» (на прикладі Херсона за листами папи Мартіна I) 26

- Лиман С. И.** Немецкая медиевистика в творчестве В. П. Бузескула (1858-1931): дореволюционный период его научно-педагогической деятельности. 37

- Пархоменко М. В.** Історико – архітектурна реконструкція житлового будинку середньовічного Херсонеса – Херсона 49

- Мілютин С. Ю.** Візантійське чернецтво у релігійній політиці Ісаврійської династії 60

- Фомин М. В.** Мартирий склеп «на земле Н. И. Тура» как памятник христианизации Херсонеса 72

ІСТОРІЯ УКРАЇНИ

- Dukhopelnikov V. M.** Participation of women of Kharkov region in social and political life of the Russian Empire. (the second half of the XIX – the first half of the XX century) 80

- Клименко О. М.** «"Інший" у спогадах робітників-дніпробудівців, 1920-ї – перша половина 1930-х рр.» 91

- Куліков В. О.** Російська імперська індустріалізація та дискусія про її рушійні сили в історіографії 102

- Лацук Н.** Концепт масонства в російській еміграційній літературі 20–30-х рр. XX ст. 112

- Наумов С. О.** Тарас Шевченко і доля «малоросійського проекту» XIX ст. 122